

OKRUGLI STOL
PRAVNI OKVIR ZA LUKE NAUTIČKOG TURIZMA

Modernizacija prava
Knjiga 42

Glavni urednik serije:
Akademik Jakša Barbić

Adresa uredništva:
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Znanstveno vijeće za državnu upravu,
pravosuđe i vladavinu prava
Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb
Tel. 4895-169

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 001002305.

ISBN 978-953-347-216-4

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava

PRAVNI OKVIR ZA LUKE NAUTIČKOG TURIZMA

Okrugli stol održan 8. veljače 2018.
u palači Akademije u Zagrebu

Uredio:
Akademik Jakša Barbić

Zagreb, 2018.

Prof. dr. sc. Ranka Petrinović, Pomorski fakultet Sveučilišta u Splitu

Doc. dr. sc. Nikola Mandić, Pomorski fakultet Sveučilišta u Splitu

JAVNE OVLASTI KONCESIONARA LUKE NAUTIČKOG TURIZMA*

1. UVOD

Morska je luka morski i s morem neposredno povezan kopneni prostor s izgrađenim i neizgrađenim obalama, lukobranima, uređajima, postrojenjima i drugim objektima namijenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu brodova, jahti i brodica, ukrcaj i iskrcaj putnika i robe, uskladištenje i drugo manipuliranje robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe te ostale gospodarske djelatnosti koje su s tim djelatnostima u međusobnoj ekonomskoj, prometnoj ili tehnološkoj svezi.¹

Prema namjeni kojoj služe, luke se dijele na luke otvorene za javni promet i luke za posebne namjene, a mogu biti otvorene za međunarodni promet ili samo za domaći promet. Luka otvorena za javni promet jest morska luka koju, pod jednakim uvjetima, može upotrebljavati svaka fizička i pravna osoba sukladno njezinoj namjeni i u granicama raspoloživih kapaciteta. Luka posebne namjene jest morska luka koja je u posebnoj upotrebi ili gospodarskom korištenju pravnih ili fizičkih osoba (luka nautičkog turizma, industrijska luka, brodogradilišna luka, sportska, ribarska luka i druge luke slične namjene) ili državnog tijela (vojna luka).

Luke nautičkog turizma spadaju u luke posebne namjene. U takvim lukama pružaju se turističke usluge u nautičkom turizmu i druge nadopunjujuće usluge

* Ovaj rad rezultat je istraživanja u okviru znanstvenoistraživačkog projekta Jadranskog zavoda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti pod nazivom *Razvoj suvremenog pravnog i osigurateljnog režima za hrvatske marine unapređenje konkurentnosti, sigurnosti, sigurnosne zaštite i zaštite morskog okoliša (DELICROMAR)* što ga je financirala Hrvatska zaklada za znanost, www.delicromar.hazu.hr.

1 Čl. 5., st. 1., toč. 45. Pomorskog zakonika i čl. 2., st. 1., toč. 1. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama.

turistima-nautičarima.² Luke nautičkog turizma posebno su važne za nautički turizam Hrvatske koji po mnogim karakteristikama spada u strateški i gospodarski važnu vrstu turizma.³

2. JAVNE OVLAСТИ

Javne ovlasti oblik su obavljanja javne vlasti od strane nedržavnih subjekata – ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba. Država je to pravo povjerala tim subjektima da u okviru svoje djelatnosti na autoritativan način obavljaju određene poslove od javnog interesa. Podjeljivanje javnih ovlasti predstavlja, zapravo, oblik prenošenja (delegacije) nadležnosti s državnog tijela na pravne osobe izvan sustava državnih tijela. Država dakle može, umjesto da povjeri jedan posao, koji inače čini klasični oblik djelatnosti državnog tijela, nekom svojem tijelu taj isti posao posebnom pravnom normom povjeriti pravnoj osobi da ga obavlja u sklopu svoje redovne djelatnosti kao javne ovlasti. Javne su ovlasti ustvari neka vrsta produžene ruke države u obavljanju poslova od javnog interesa, pa su ti poslovi pod posebnim pravnim režimom i jačim nadzorom države. Obavljanje javnih ovlasti ima široku primjenu u praksi. Podjeljivanje javnih ovlasti najčešće se vrši zbog rješavanja u pojedinačnim upravnim stvarima. Međutim, javne ovlasti mogu značiti i pravo na normiranje određenih društvenih odnosa od šireg javnog interesa.⁴

Širina kruga subjekata kojima se mogu povjeriti javne ovlasti u pravilu nije ograničena. Javne ovlasti mogu se podijeliti samo onim nedržavnim subjektima koji imaju odgovarajući pravni status i pravnu sposobnost za obavljanje takvih ovlasti.⁵

Nedržavni subjekti mogu obavljati javne ovlasti samo kad su im one povjerene od strane nadležnog državnog tijela i odgovarajućim pravnim aktom, tj. mora biti ustanovljena nadležnost nedržavnog subjekta da autoritetom javne vlasti obavlja određene poslove. Najbolje je rješenje da se javne ovlasti povjeravaju onim pravnim aktom (zakonom) kojim se u materijalnopravnom smislu uređuje određena materija, a kojoj po prirodi stvari pripadaju poslovi koji se mogu obavljati na osnovi javnih ovlasti. Tim zakonom trebalo bi, u pravilu, normirati sve što je bitno u vezi s javnim ovlastima (sadržaj javnih ovlasti, način i uvjeti njihova obavljanja,

2 Tako Branka Milošević Pujo – Ranka Petrinović, *Pomorsko pravo za jahte i brodice*, Pomorski fakultet u Splitu, Split, 2008., str. 57.

3 Tako Tihomir Luković i dr., *Nautički turizam Hrvatske*, Redak, Split, 2015., str. 170.

4 Opširnije vidi Snježana Arapović, *Pravne osobe koje imaju javne ovlasti*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 38, br. 2-3, Split, 2001., str. 138-140.

5 *Ibidem*, str. 141-144.

pravna zaštita od nezakonitog obavljanja javnih ovlasti, prava nadzora državnih tijela nad zakonitošću obavljanja javnih ovlasti i sl.). U zakonu treba izričito navesti da su određeni poslovi javne ovlasti. Međutim, to se vrlo rijetko čini, pa se mora na posredan način, tumačenjem smisla i značenja određenih odredaba, izvesti zaključak radi li se o javnim ovlastima i o kakvim.⁶

3. TIJELO KOJE UPRAVLJA LUKOM

Prema odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske, tijelo koje upravlja lukom jest lučka uprava, odnosno ovlaštenik koncesije – koncesionar za luke posebne namjene.⁷

3.1. Lučka uprava

Radi upravljanja, gradnje i korištenja luke otvorene za javni promet, osniva se lučka uprava. Lučka uprava neprofitna je pravna osoba čije je osnivanje, ustrojstvo i djelatnost uređeno Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama. Ako Zakonom nije drugačije određeno, na lučku se upravu primjenjuju propisi o ustanovama. Lučka uprava može u pravnom prometu stjecati prava i preuzimati obveze.⁸

Djelatnost lučke uprave jest: briga o gradnji, održavanju, upravljanju, zaštiti i unapređenju pomorskog dobra koje predstavlja lučko područje; gradnja i održavanje lučke podgradnje, koja se financira iz proračuna osnivača lučke uprave; stručni nadzor nad gradnjom, održavanjem, upravljanjem i zaštitom lučkog područja (lučke podgradnje i nadgradnje); osiguravanje trajnog i nesmetanog obavljanja lučkog prometa, tehničko-tehnološkog jedinstva i sigurnosti plovidbe; osiguravanje pružanja usluga od općeg interesa ili za koje ne postoji gospodarski interes drugih gospodarskih subjekata; usklađivanje i nadzor rada ovlaštenika koncesije koji obavljaju gospodarsku djelatnost na lučkom području; donošenje odluke o osnivanju slobodne zone na lučkom području i upravljanju njome sukladno propisima koji uređuju slobodne zone; te drugi poslovi utvrđeni zakonom.⁹

Iako zakonskim odredbama nisu izričito propisane javne ovlasti lučke uprave, njezine određene ovlasti imaju sve karakteristike javnih ovlasti. To se prven-

6 *Ibidem*, str. 144-145.

7 Čl. 2., st. 1., toč. 6. Pravilnika.

8 Tako Nikola Mandić, *Pravni okvir funkcioniranja (državnih) lučkih uprava u Republici Hrvatskoj*, *Suvremeni promet*, god. 33, br. 1-2, Zagreb, 2013., str. 115.

9 *Ibidem*, str. 115.

stveno odnosi na pravo dodjele koncesija za obavljanje djelatnosti na lučkom području i naplaćivanje pristojbi kao oblika javnih davanja. Uz navedene neosporne javne ovlasti, svi poslovi vezani za osiguranje standarda sigurnosti plovidbe kojima se štiti ljudski život, imovina i morski okoliš, a koji su poslovi od iznimne važnosti za svaku državu, iako nisu posebno navedeni kao javne ovlasti, trebaju se smatrati takvima, jer su to poslovi u funkciji ispunjenja međunarodnopravnih i ustavnih obveza države.¹⁰

3.2. Koncesionar

Lukama nautičkog turizma upravljaju privatni koncesionari. Koncesionar je dužan koristiti luku sukladno odluci o koncesiji i sklopljenom ugovoru o koncesiji te održavati luku prema njezinoj namjeni i zahtjevima sigurnosti plovidbe u njoj.¹¹ Sadržajno je većina djelatnosti koje se obavljaju u lukama nautičkog turizma (lukama posebne namjene) identična onima u lukama otvorenim za javni promet, uz određene specifičnosti.¹² Koncesionar je dužan donijeti pravilnik o redu u luci kojim propisuje svoja i korisnikova prava i obveze.¹³ Odredbe koje sadrži taj pravilnik proizlaze iz njegovih javnih ovlasti. U okviru tih ovlasti koncesionar luke nautičkog turizma posebno je dužan brinuti o sigurnosti uplovljavanja/isplovljavanja, privezivanja, sidrenja i boravka plovniha objekata u luci, sigurno-
snoj zaštiti luke kao i o zaštiti mora i obale od onečišćenja.

4. JAVNE OVLASTI KONCESIONARA LUKE NAUTIČKOG TURIZMA

U obavljanju svojih poslova u lukama nautičkog turizma koncesionari imaju dvostruku ulogu – javnu i komercijalnu. Poslovi koje je moguće promatrati kao javne ovlasti, a zakonske su obveze koncesionara, mogu se promatrati kroz okvir:

- održavanja reda u lukama;

10 Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (Montego Bay, 1982.) u čl. 92. navodi kako je opća obveza države da štiti i čuva morski okoliš, a obveza države da brine o sigurnosti plovidbe ogleda se u brojnim odredbama te konvencije kao i u mnogim drugim međunarodnim konvencijama o sigurnosti plovidbe i zaštite okoliša kojima je Hrvatska stranka (npr. SOLAS, MARPOL, i dr.). U kontekstu ovog rada osobito su relevantne međunarodnopravne obveze države luke. U čl. 52. Ustava Republike Hrvatske stoji kako su more i morska obala kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku imaju njezinu osobitu zaštitu, a u čl. 70. i čl. 135. stoji da su država i jedinice lokalne samouprave dužne osigurati uvjete za zdrav okoliš.

11 Čl. 81., st. 4. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama.

12 Dragan Bolanča, *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2003., str. 98-99. Vidi također odluku Visokog trgovačkog suda RH, Pž 8130/03-3, 22.11.2006.

13 Čl. 84., st. 1. Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama.

- sigurnosti plovidbe;
- zaštite morskog okoliša;
- sigurnosne zaštite.

Poslovi koncesionara u lukama nautičkog turizma regulirani su s više zakonskih i podzakonskih propisa. Najvažniji zakonski propisi su: Pomorski zakonik¹⁴, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama¹⁵ te Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka¹⁶. Od brojnih podzakonskih propisa koji reguliraju djelatnosti u lukama posebno se mogu izdvojiti: Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske¹⁷ (dalje: Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama), Uredba o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke¹⁸ te Pravilnik o mjestima zakloništa¹⁹.

5. ODRŽAVANJE REDA U LUKAMA

Na temelju Pomorskog zakonika ministar nadležan za poslove pomorstva donio je Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama. Tim Pravilnikom propisuju se uvjeti i način održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske. Pravilnikom je posebno propisano kako red u lukama provodi tijelo koje upravlja lukom, što može biti lučka uprava, odnosno ovlaštenik koncesije za luke posebne namjene²⁰, koje je obvezno posebnim aktom propisati red u luci.²¹ Ista obveza tijelu koje upravlja lukom propisana je i Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama.

Koncesionar odgovara za implementaciju pravilnika o redu u luci. To je zakonska obveza koja proizlazi iz pravnog statusa koncesionara kao tijela koje upravlja lukom. Pravilnik o redu u luci primjenjuje se na cijelom kopnenom i morskom prostoru luke, sukladno ugovoru o koncesiji. Potvrđuje ga nadležna lučka kapetanija i mora biti adekvatno javno objavljen.

14 Narodne novine, br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15.

15 Narodne novine, br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11 i 56/16.

16 Narodne novine, br. 108/17.

17 Narodne novine, br. 51/05, 127/10, 34/13, 88/13, 79/15, 53/16 i 41/17.

18 Narodne novine, br. 110/04.

19 Narodne novine, br. 3/08 i 101/16.

20 Čl. 2., st. 1., toč. 6. i čl. 3., st. 1. Pravilnika o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama.

21 Čl. 3., st. 2. Pravilnika o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama.

5.1. Pravilnik o redu u luci

Pravilnikom o redu u luci propisuje se: namjena pojedinog dijela luke, red i uvjeti korištenja luke, postupak javljanja plovnih objekata, načini uplovljavanja, pristajanja, vezivanja, premještanja, sidrenja i isplovljavanja pomorskih objekata te način kontrole nad obavljanjem tih radnji.

Pravilnici o redu u lukama sadrže čitav niz odredbi o zabranjenim radnjama u lukama nautičkog turizma kojima se štiti prvenstveno sigurnost plovidbe i zaštita morskog okoliša. U luci je, između ostalog, zabranjeno: onemogućiti pristup napravama za privez, premješati, mijenjati i uklanjati vezove, sidra i uređaje drugog plovnog objekta, vezivati plovne objekte za plovidbene i druge oznake, naprave i uređaje koji nisu namijenjeni za privez, neovlašteno postavljati, mijenjati, uklanjati ili oštećivati plovidbene i druge oznake za privez, oštećivati operativne obale, zavarivati, ložiti vatru na otvorenom ili na plovnom objektu, čistiti, strugati i bojati nadvodni ili podvodni dio oplata plovnog objekta, zagađivati zrak, držati u pogonu brodski propeler osim prilikom manevriranja, kupati se, roniti, glisirati, jedriti na dasci, skijati na vodi, obavljati na plovnom objektu radove popravka ili rekonstrukcije, odnosno na bilo koji način ugrožavati sigurnost plovidbe, ljudskih života i okoliša.²²

Ako korisnici ne poštuju odredbe pravilnika o redu u luci, koncesionar može upozoriti korisnika i zatražiti hitno obustavljanje takvih radnji, propisati ugovorne kazne za pojedine vrste prekršaja ili otkazati ugovor o vezu i zatražiti od korisnika da napusti prostor luke te izvijestiti lučku kapetaniju i druga nadležna tijela o ugrožavanju sigurnosti plovidbe, ljudskih života i morskog okoliša.

Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama također predviđa izvanredne okolnosti kada koncesionar može postupati mimo uobičajenih ovlasti i bez prethodne suglasnosti vlasnika ili zapovjednika plovnog objekta, s krajnjim ciljem sprječavanja mogućih nesreća koje bi mogle ugroziti osobe ili plovne i druge objekte u luci. Tako u slučaju izvanrednih okolnosti koncesionar može poduzeti hitne intervencije kao što su premještanje plovnog objekta ili ulazak u plovni objekt bez traženja suglasnosti korisnika kako bi spriječio nastanak veće štete za sam plovni objekt ili druge plovne objekte.

6. SIGURNOST PLOVIDBE

Briga o sigurnosti plovidbe jedna je od temeljnih obveza koncesionara. Poslovi vezani uz sigurnost plovidbe segment su u kojem javna ovlaštenja koncesiona-

²² Tako Ranka Petrinović – Nikola Mandić – Branka Milošević Pujo, *Standardi sigurnosti plovidbe u lukama nautičkog turizma (marinama) s posebnim osvrtom na održavanje reda u luci*, Poredbeno pomorsko pravo, god. 57, br. 172, Zagreb, 2018., str. 191-193.

ra najviše dolaze do izražaja. Naime, država kao nositelj obveze brige o sigurnosti plovidbe delegira te poslove koncesionaru, koji na taj način preuzima čitav niz obveza u vezi sa sigurnošću plovidbe. Uredbom o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke propisani su temeljni uvjeti koje moraju zadovoljavati sve luke, pa tako i luke nautičkog turizma, kako bi se osiguralo sigurno uplovljavanje, privezivanje, sidrenje i boravak plovila. Pravilnikom o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama, između ostalog, regulirane su obveze koncesionara, zapovjednika plovnog objekta te lučkih kapetanija (kao nadzornog tijela) u svrhu ostvarenja sigurnosti plovidbe.

Minimalni uvjeti koje moraju zadovoljiti luke nautičkog turizma su: lučki bazen koji omogućuje siguran privez, sidrenje i manevriranje plovnih objekata za sve djelatnosti koje se se uobičajeno obavljaju s obzirom na namjenu luke nautičkog turizma; objekti sigurnosti plovidbe; uredno održavanje dubina na morskom dijelu lučkog područja, mjestima za sidrenje, području manevriranja i pristajanja prema objavljenim podacima u pomorskim publikacijama; obala, uređaji i oprema koji omogućuju siguran privez, pristajanje i sidrenje plovnih objekata; uređeni i osvijetljeni kopneni prilazni putovi i radne površine za rad i kretanje osoblja, turista i prometnih sredstava te sredstva, opremu i obučeno osoblje za protupožarnu zaštitu.²³

Najvažnije uloge i zadaci koncesionara u vezi sa sigurnošću plovidbe su: objaviti vremensku prognozu koju izdaje Hrvatski hidrometeorološki zavod, odrediti mjesto za privez/sidrenje, premjestiti plovni objekt s veza na vez kada je to nužno, održavati naprave za privez (brtve, plutače, alke i sl.), očistiti luku od otpadaka koji ugrožavaju sigurnost plovidbe, ukloniti podrtine i potonule stvari koje ugrožavaju sigurnost plovidbe, primiti prijave dolaska plovnih objekata u luku te izvještavati lučku kapetaniju o kršenju pravila o sigurnosti plovidbe.

6.1. Mjesta zakloništa

Na temelju Pomorskog zakonika ministar nadležan za poslove pomorstva donio je Pravilnik o mjestima zakloništa. Tim Pravilnikom propisuje se postupak odabira i odobrenja mjesta zakloništa za brodove kojima je potrebna pomoć, nadležna tijela i odgovorne osobe za odabir i odobrenje mjesta zakloništa, uvjeti koje moraju zadovoljavati mjesta zakloništa, uvjeti i način korištenja mjesta zakloništa, sadržaj te način donošenja i izmjena Plana prihвата broda u nevolji, obveze u pogledu naknada šteta i troškova, obveznog osiguranja, odnosno drugog financijskog jamstva za brodove, te postupak nakon odobravanja mjesta zakloništa. Pravilnik se primjenjuje na pomorske objekte, osim ratnih brodova, koji zatraže mjesto zakloništa od nadležnih tijela u Republici Hrvatskoj.

²³ Čl. 3., st. 1. Uredbe o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke.

Pomorskim zakonikom, Pravilnikom o održavanju reda u lukama i Pravilnikom o mjestima zakloništa propisana je obveza koncesionara da pruži mjesto zakloništa pomorskim objektima u nevolji, osobito kada su ugroženi ljudski životi ili sigurnost plovidbe. Postavlja se pitanje kako izvršiti tu javnu ovlast i obvezu ako su u luci nautičkog turizma popunjeni kapaciteti. Poznato je da opasnost za sigurnost plovidbe predstavlja povećan promet u ljetnim mjesecima, često i preko granica mogućeg prihvata luke nautičkog turizma, osobito u slučaju nailaska nepovoljnog vremena, kada znatan broj plovnih objekata traži zaklonište u luci.

7. ZAŠTITA MORSKOG OKOLIŠA

Ekološki standardi primjenjuju se na sve pomorske objekte, uključujući jahte i brodice, i odnose se na sve luke, uključujući i luke nautičkog turizma. Koncesionar kao tijelo odgovorno za održavanje reda u lukama ima obvezu provođenja ekoloških standarda. Koncesionar je u održavanju standarda zaštite morskog okoliša obavezan: opremiti luku prihvatnim uređajima, u pravilniku o redu u luci posebno propisati odredbe o zaštiti morskog okoliša, donijeti plan prihvata i rukovanja otpadom, osigurati sredstva i opremu za sprječavanje onečišćenja mora te uklanjanja posljedica onečišćenja mora, naložiti štetniku da prestane s onečišćenjem i da ukloni otpad, osigurati sve potrebne dokaze u slučaju onečišćenja, izvijestiti lučku kapetaniju u slučaju onečišćenja, poduzeti preventivne mjere i mjere čišćenja te izvještavati Ministarstvo nadležno za poslove pomorstva o stanju prihvatnih uređaja na godišnjoj osnovi.

Pomorski zakonik i ostali zakonski i podzakonski akti usklađeni su s međunarodnim propisima (MARPOL konvencija i Direktiva 2000/59/EC) o lučkim prihvatnim uređajima. Koncesionar je dužan osigurati opremanje luke odgovarajućom opremom i uređajima za rukovanje i prihvata krutog i tekućeg otpada, ostatke tereta s plovnih objekata, zauljenih voda i fekalija kako su definirane odredbama MARPOL konvencije, donijeti i primijeniti plan za prihvata i rukovanje otpadom i ostacima tereta i osigurati prihvata i sakupljanje otpada s plovnih objekata. Plan za prihvata i rukovanje otpadom i ostacima tereta ovjerava nadležna lučka kapetanija svake tri godine. Kapacitet i dostupnost opreme i uređaja moraju odgovarati potrebama plovnih objekata koji uobičajeno koriste luku.²⁴ Troškove osiguravanja i korištenja opreme i uređaja snose plovni objekti plaćanjem naknade za prihvata i sakupljanje otpada, a visinu naknade utvrđuje koncesionar.²⁵ Svi brodovi, osim

²⁴ Čl. 56.a, st. 1., 3. i 5. Pomorskog zakonika.

²⁵ Naknada mora biti pravična, transparentna, nediskriminatorna i mora odražavati troškove uređaja, opreme i usluga koje su dostupne za prihvata i sakupljanje brodskog otpada. Visina naknade, kriterij i osnova za njezin obračun moraju biti javno objavljeni i dostupni svim korisnicima luke. (Čl. 56.b, st. 3. Pomorskog zakonika)

ribarskih i javnih brodova, koji uplovljavaju u luku plaćaju naknadu za prihvata i sakupljanje otpada neovisno o stvarnoj predaji otpada. Naknada se utvrđuje u odnosu na kategoriju, vrstu i veličinu plovnog objekta. Ako sredstva prikupljena naknadom nisu dostatna za osiguranje prihvata i sakupljanja otpada, koncesionar može, uz suglasnost ministra, utvrditi i obvezu plaćanja naknade po tipu i količini broskog otpada koji se stvarno preda.²⁶

U slučaju onečišćenja mora koncesionar je dužan hitno obavijestiti lučku kapetaniju, koja je ovlaštena zabraniti isplovljenje plovila iz luke, odnosno zadržati plovilo dok ne podmiri troškove proizašle iz onečišćenja ili dok ne položi zadovoljavajuće jamstvo za pokriće nastale štete.

8. SIGURNOSNA ZAŠTITA

Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka primjenjuje se na luke otvorene za međunarodni promet, što uključuje i luke posebne namjene.²⁷ Ministarstvo nadležno za poslove pomorstva utvrđuje i održava listu luka s koordinatama područja na koja se primjenjuju odredbe tog Zakona.²⁸ Koncesionar je odgovoran za sigurnosnu zaštitu luke na koju se primjenjuje Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka uključujući i izradu procjene sigurnosne zaštite, izradu plana sigurnosne zaštite i primjenu svih mjera utvrđenih planom sigurnosne zaštite i Zakonom.²⁹

Sigurnosna zaštita obuhvaća mjere i postupke zaštite od namjernog i nezakonitog djelovanja osoba, koji imaju cilj osigurati stanje bez opasnosti. Iako luke nautičkog turizma u principu nisu luke koje se nalaze na listi luka na koje se primjenjuju odredbe Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka, uobičajeno je da koncesionari izrađuju procjenu i plan sigurnosne zaštite te često angažiraju privatne zaštitarske tvrtke kako ne bi došlo do ugroze bilo kojeg segmenta sigurnosne zaštite.

9. ZAKLJUČAK

Sigurnost plovidbe, zaštita morskog okoliša i sigurnosna zaštita u lukama nautičkog turizma preduvjet su odvijanja kvalitetnog nautičkog turizma. Zbog toga su sve djelatnosti koje utječu na ta tri instituta od izravnog državnog interesa te ih država strogo nadzire. Davanjem koncesije dio tih poslova izravno se prenosi na koncesionara, što im daje karakter javnih ovlasti.

26 Čl. 56.b, st. 1., 2., 4. i 5. Pomorskog zakonika.

27 Čl. 4. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka.

28 Čl. 5., st. 5. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka.

29 Čl. 6., st. 1. Zakona o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka.

Poznato je da nedržavni subjekti mogu obavljati javne ovlasti samo kad im ih je povjerilo nadležno državno tijelo na temelju odgovarajućeg pravnog akta, i to onog kojim se u materijalnopravnom smislu uređuje određena materija, a kojoj po prirodi stvari pripadaju poslovi koji se mogu obavljati na temelju javnih ovlasti. U zakonu treba izričito navesti da su određeni poslovi javne ovlasti, što se vrlo rijetko čini, pa se mora na posredan način, tumačenjem smisla i značenja zakonskih odredaba, izvesti zaključak radi li se o javnim ovlastima i kakvim.

Kako bi se određeni poslovi smatrali javnim ovlastima, trebaju zadovoljiti prethodno navedene kriterije. Međutim, ovlasti privatnog poduzetnika – koncesionara u lukama nautičkog turizma koji ne ispunjavaju te kriterije zbog svoje važnosti za sigurnost plovidbe, zaštitu ljudskih života i morskog okoliša također je potrebno izjednačiti s javnim ovlastima.

Pomorski propisi izjednačavaju status lučkih uprava i privatnih koncesionara, kao tijela koja upravljaju lukama. Nedvojbeno je da određene ovlasti lučkih uprava jesu javne ovlasti, posebno poslovi kao što su davanje koncesija, naplaćivanje pristojbe kao javnog davanja i sl. Stoga se može protumačiti namjera zakonodavca da određene državne ovlasti delegira na tijela koja upravljaju lukom. Bilo bi daleko bolje i pravno sigurnije da se takvi poslovi izričito reguliraju zakonskim odredbama kao javne ovlasti, što bi uključilo i šira ovlaštenja koncesionara u domeni sigurnosti plovidbe i zaštite morskog okoliša.

Koncesionar ima brojne obveze koje imaju karakter javnih ovlasti, dok su mu ovlaštenja dosta sužena u korist državnih tijela koja vrše nadzor sigurnosti plovidbe. Svako protupravno djelo koncesionar luke nautičkog turizma obavezan je prijaviti nadležnim tijelima na daljnje postupanje, a samostalno može sankcionirati korisnika samo ako je to ugovorom predviđeno. Zahvaljujući dobro ustrojenim ovlastima koncesionara, može se zaključiti da je sigurnost plovidbe i zaštita morskog okoliša te sigurnosna zaštita u hrvatskim lukama nautičkog turizma izuzetno dobra.

Literatura

1. Arapović, Snježana, *Pravne osobe koje imaju javne ovlasti*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 38, br. 2-3, Split, 2001., str. 137-147.
2. Bolanča, Dragan, *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2003.
3. Luković, Tihomir i dr., *Nautički turizam Hrvatske*, Redak, Split, 2015.
4. Mandić, Nikola, *Pravni okvir funkcioniranja (državnih) lučkih uprava u Republici Hrvatskoj*, *Suvremeni promet*, god. 33, br. 1-2, Zagreb, 2013., str. 114-118.

5. Petrinović, Ranka – Mandić, Nikola – Milošević Pujo, Branka, *Standardi sigurnosti plovidbe u lukama nautičkog turizma (marinama) s posebnim osortom na održavanje reda u luci*, Poredbeno pomorsko pravo, god. 57, br. 172, Zagreb, 2018., str. 177-204.
6. Milošević Pujo, Branka – Petrinović, Ranka, *Pomorsko pravo za jahte i brodice*, Pomorski fakultet u Splitu, Split, 2008.
7. *Pomorski zakonik*, Narodne novine, br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15.
8. *Pravilnik o mjestima zakloništa*, Narodne novine, br. 3/08 i 101/16.
9. *Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske*, Narodne novine, br. 51/05, 127/10, 34/13, 88/13, 79/15, 53/16 i 41/17.
10. *Uredba o uvjetima kojima moraju udovoljavati luke*, Narodne novine, br. 110/04.
11. *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*, Narodne novine, br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11 i 56/16.
12. *Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka*, Narodne novine, br. 108/17.
13. *Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora*, 1982.
14. *Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja mora s brodova*, 1973./78.
15. *Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru*, 1974.
16. *Direktiva 2000/59/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenog 2000. o lučkim uređajima za prihvat brodskog otpada i ostataka tereta*
17. *Odluka Visokog trgovačkog suda RH, Pž 8130/03-3*, 22. 11. 2006.

Predsjedatelj:

Zahvaljujem kolegici Petrinović na izlaganju u kojem je iznijela položaj koncesionara, tko u koncesijskom odnosu ima i kakva prava, a osobito pitanja vezana uz administrativni dio, pravno uređenje ponašanja u lukama i odgovornost u vezi s time.

Posljednje, ali ne manje važno uvodno izlaganje bit će o potrebi da se zakonski uredi stvari vezane uz napuštena plovila u marinama. Svakodnevna praksa to zahtijeva. Izvolite, kolegice Padovan.